

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพกับความกลัวการผ่าตัดในเด็กวัยรุ่น

วชิกร สุวรรณมณี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา  
วิทยานิพนธ์ของ วรริกร สุวรรณณิ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม  
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุนี พงศ์จตุรวิทย์)  
.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม  
(รองศาสตราจารย์ ดร. นุจรี ไชยมงคล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน  
(ดร. สมใจ นกดี)  
.....กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุนี พงศ์จตุรวิทย์)  
.....กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร. นุจรี ไชยมงคล)  
.....กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาภรณ์ ดั่งแพง)

คณะพยาบาลศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม  
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์)  
วันที่ 7 เดือน 12 พ.ศ. 2554

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย  
ระดับบัณฑิตศึกษาจากมหาวิทยาลัยบูรพา  
ประจำปีภาคต้น ปีการศึกษา 2553

## ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุณี พงศ์จตุรวิทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร. นุจิ ไซยมงคล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ รวมทั้งประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร. สมใจ นกดี และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาภรณ์ ค้างคอง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วยแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำการแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในระหว่างการศึกษา และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลระยอง โรงพยาบาลประจำหอผู้ป่วยศัลยกรรม และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ข้อมูล ตลอดจนให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างดีในการทดสอบเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณผู้ปกครองและผู้ป่วยเด็กวัยเรียนที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดีในการทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่สุมาลี อังคประสาธชัย คุณพ่อสุวิทย์ สุวรรณณัฏฐ์ ที่เป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ กราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนเพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาการพยาบาลเด็ก ตลอดจนทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจทำให้ผู้วิจัยสามารถฟันฝ่าอุปสรรคมาได้ด้วยดี จนประสบความสำเร็จในชีวิตการศึกษา รวมทั้งมหาวิทยาลัยบูรพาที่ได้สนับสนุนให้ทุนในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

วชิกร สุวรรณณัฏฐ์

51911135: สาขาวิชา: การพยาบาลเด็ก; พย.ม. (การพยาบาลเด็ก)

คำสำคัญ: เด็กวัยเรียน/ การรับรู้ภาวะสุขภาพ/ ความกลัว/ การผ่าตัด

วชริกร สุวรรณณีนี: ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพกับความกลัวการผ่าตัดในเด็กวัยเรียน (RELATIONSHIPS BETWEEN HEALTH PERCEPTION AND FEAR OF SURGERY IN SCHOOL-AGE CHILDREN) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ยุณี พงศ์จตุรวิทย์, Ph.D., นุจรี ไชยมงคล, Ph.D. 78 หน้า. ปี พ.ศ. 2554.

การวิจัยแบบบรรยายเชิงหาความสัมพันธ์ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพกับความกลัวการผ่าตัดในเด็กวัยเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กป่วยวัยเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยให้ได้รับการรักษาด้วยการผ่าตัดประเภทเลือกเวลาหรือรอเวลาได้ ที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยศัลยกรรมหญิงและเด็ก โรงพยาบาลระยอง จำนวน 60 ราย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวกตามคุณสมบัติที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยเด็กและผู้ปกครอง แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพของเด็กวัยเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยให้รักษาโดยการผ่าตัด และแบบสอบถามความกลัวการผ่าตัดในเด็กวัยเรียน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าคูเดอร์ ริชาร์ดสัน ได้เท่ากับ 0.71 และ 0.85 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัย และสถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพของเด็กวัยเรียนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.50 ( $SD = 2.02$ , range = 8-16) และความกลัวการผ่าตัดในเด็กวัยเรียนโดยรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.87 ( $SD = 1.87$ , range = 2-10) การรับรู้ภาวะสุขภาพโดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กับความกลัวการผ่าตัด ( $p > .05$ ) อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพด้านความรุนแรงของการเกิดโรคและภาวะแทรกซ้อน ด้านประโยชน์ของการรักษาและคำรักษาพยาบาล และด้านอุปสรรคของการปฏิบัติตามพฤติกรรม มีความสัมพันธ์กับความกลัวการผ่าตัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $r = .409, p < .01$ ,  $r = .276, p < .05$  และ  $r = -.324, p < .05$  ตามลำดับ) สำหรับด้านแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพโดยทั่วไป และด้านโอกาสของความเสี่ยงต่อการเกิดโรคและภาวะแทรกซ้อนไม่มีความสัมพันธ์กับความกลัวการผ่าตัด ( $p > .05$ )

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาแนวทางสำหรับพยาบาลในการจัดกิจกรรมหรือสร้างโปรแกรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ภาวะสุขภาพของเด็กป่วยวัยเรียนและลดความกลัวจากการได้รับผ่าตัดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

51911135: MAJOR: PEDIATRIC NURSING; M.N.S. (PEDIATRIC NURSING)

KEY WORDS: SCHOOL-AGE CHILDREN/ HEALTH PERCEPTION/ FEAR/ SURGERY

WACHAREEKORN SUWANMANEE: RELATIONSHIPS BETWEEN HEALTH PERCEPTION AND FEAR OF SURGERY IN SCHOOL-AGE CHILDREN. THESIS

ADVISORS: YUNEE PONGJATURAWIT, Ph.D., NUJJAREE CHAIMONGKOL, Ph.D. 78 P. 2010.

The purpose of this research was to examine relationship between health perception and fear of surgery in school-age children. The purposive sampling technique was used to select the sample. The sample consisted of 60 school-age patients who had been diagnosed to be operated through the elective surgery system at Rayong Hospital, Thailand. The research instruments included questionnaires on the school-age patients' and their parents' demographic information, the health perception of the patients who had been diagnosed for surgery treatment and their fear of surgery. Based on the Kuder-Richardson test, the reliability of the two sets of questionnaires on health perception and fear of surgery was 0.71 and 0.85 respectively. The statistics used to analyze the data included frequency, percentage, mean, standard deviation, range, and Pearson's product moment correlation coefficient.

The study results revealed that the mean score of health perception of school-age children was 12.50 ( $SD = 2.02$ , range = 8-16) and the mean score of fear of surgery in school-age children was 5.87 ( $SD = 1.87$ , range = 2-10). The overall health perception and fear of surgery in school-age children were not correlated ( $p > .05$ ). When subscale item was considered, it was found that health perceptions on severity of diseases and complication, benefits and costs of medical treatment, and obstacles of certain practices were significantly correlated with fear of surgery ( $r = .409, p < .01$ ,  $r = .276, p < .05$  and  $r = -.324, p < .05$ , respectively). However, motivation for general health care and risk taking regarding side effects were not correlated with fear of surgery ( $p > .05$ ).

The results of this study can be used for the development of appropriate nursing intervention or programme to promote health perceptions, which would eventually help decrease fear of surgery among school-age patients.

## สารบัญ

|                                        | หน้า |
|----------------------------------------|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย.....                   | จ    |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....                | ก    |
| สารบัญ.....                            | ข    |
| สารบัญตาราง.....                       | ฅ    |
| สารบัญภาพ.....                         | ญ    |
| บทที่                                  |      |
| 1 บทนำ.....                            | 1    |
| ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....    | 1    |
| วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....           | 4    |
| สมมติฐานการวิจัย.....                  | 4    |
| กรอบแนวคิดในการวิจัย.....              | 4    |
| ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....         | 6    |
| ขอบเขตการวิจัย.....                    | 6    |
| นิยามศัพท์เฉพาะ.....                   | 6    |
| 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....  | 8    |
| การรับรู้ภาวะสุขภาพในเด็กวัยเรียน..... | 8    |
| ความกลัวในเด็กวัยเรียน.....            | 13   |
| การประเมินความกลัวในเด็กวัยเรียน.....  | 25   |
| 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....              | 29   |
| ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....           | 29   |
| เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....        | 30   |
| การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....        | 32   |
| การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....   | 32   |
| การรวบรวมข้อมูล.....                   | 33   |
| การวิเคราะห์ข้อมูล.....                | 34   |

## สารบัญ (ต่อ)

| บทที่                                                                                                          | หน้า |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 4 ผลการวิจัย.....                                                                                              | 35   |
| ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กป่วยและผู้ปกครอง.....                                                          | 35   |
| ส่วนที่ 2 คะแนนการรับรู้ภาวะสุขภาพของเด็กวัยเรียน โดยรวมและรายด้าน และ<br>ความกลัวการผ่าตัดในเด็กวัยเรียน..... | 38   |
| ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพกับความกลัวการผ่าตัดใน<br>เด็กวัยเรียน.....                    | 39   |
| 5 สรุป และอภิปรายผล.....                                                                                       | 40   |
| สรุปผลการวิจัย.....                                                                                            | 40   |
| อภิปรายผล.....                                                                                                 | 41   |
| ข้อจำกัดในการศึกษาครั้งนี้.....                                                                                | 47   |
| ข้อเสนอแนะ.....                                                                                                | 47   |
| ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....                                                                          | 47   |
| บรรณานุกรม.....                                                                                                | 49   |
| ภาคผนวก.....                                                                                                   | 57   |
| ภาคผนวก ก.....                                                                                                 | 58   |
| ภาคผนวก ข.....                                                                                                 | 65   |
| ภาคผนวก ค.....                                                                                                 | 69   |
| ประวัติย่อของผู้วิจัย.....                                                                                     | 78   |

## สารบัญตาราง

| ตารางที่                                                                                                                                                        | หน้า |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 1 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยของข้อมูลทั่วไป<br>ของเด็กป่วย (n=60).....                                                            | 35   |
| 2 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยของข้อมูลทั่วไป<br>ของผู้ปกครอง (n=60).....                                                           | 37   |
| 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัย ของการรับรู้ภาวะสุขภาพของ<br>เด็กวัยเรียนโดยรวมและรายด้าน และความกลัวการผ่าตัดในเด็กวัยเรียนโดยรวม<br>(n=60)..... | 38   |
| 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ( $r$ ) ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพโดยรวม<br>และรายด้านกับความกลัวการผ่าตัดในเด็กวัยเรียน .....                          | 39   |

## สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 4

มหาวิทยาลัยบูรพา  
Burapha University